

BIULETYN KOWIEŃSKI**W I L B I**

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) MAŁA POHULANKA 10—7.

Nr.

Wilno, dnia 18 kwietnia 1935 r.—

1269.—

T r e ś ć n u m e r u:**I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.**

Dział. Str.

1. Dr. A. Pakalniszkis o wynikach konferencji w Stresie oraz konieczności przygotowania gruntu dla ewentualnej zmiany stosunków polsko-litewskich.—	I.	1.

K r o n i k a .

2. "Temps" o ewentualnem ustosunkowaniu się Niemiec względem Litwy.—	"	"
3. Nota rządu niemieckiego do Litwy.—	"	"
4. Dokoła konferencji ministrów S. Zagr. państw bałtyckich w Rydze.—	"	"
5. Prasa angielska o zagadnieniu kłajpedzkim.—	"	2.
6. Udział Litwy w wystawie budapesztańskiej.—	"	"
7. Udział Litwy w kongresie pedagogicznym w Szwecji.—	"	"
8. Wyjazd dyrektora Syndykatu Drzewnego do Leningradu.—	"	"
9. Komisja międzynarodowa do zbadania stanu faktycznego w Kraju Kłajpedzkim.—	"	"
10. Podjęcie narad handlowych z Belgją.—	"	"

**III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ
I ŻYCIE SPOŁECZNE.****K r o n i k a .**

11. Pogłoski o przeniesieniu się prof. Birżyszki na stałe do Wilna.—	III.	"
12. Prasa litewska o wysiedleniu dwóch studentów-Polaków.—	"	"
13. Wyjazd nowego gubernatora Kraju Kłajpedzkiego do Kłajpedy.—	"	"

x

x

x

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

1891

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Dr. A. Pakalniszkis o wynikach konferencji w Stresie oraz konieczności przygotowania gruntu dla ewentualnej zmiany stosunków polsko-litewskich. "Rytas" Nr.88 z 16.IV.1935 r. zamieszcza obszerny artykuł dr. A. Pakalniszkiśa p.t. "Manewr berliński", w którym, omawiając wyniki konferencji w Stresie i specjalnie zwracając uwagę na oświadczenie gotowości Niemiec do przyłączenia się do paktu wschodniego, autor artykułu stwierdza, iż:

Rzekome ustępstwo Niemiec w sprawie idei paktu wschodniego ogranicza się tylko do tego, że Niemcy wyrzekają się przytrzymywania się systemu umów bilateralnych. Ujmując sprawę zasadniczo, Niemcy nie stawiają tu żadnego nowego kroku w kierunku konsolidacji pokoju, gdyż już^w podpisany przez nie pakt Brianda-Kelloga zobowiązały się one do nienapadania. Jeśli deklaracja berlińska jest tylko manewrem, powstaje pytanie, czy manewr ten się uda. Oświadczenie min. Laval'a, iż deklaracja berlińska nie powstrzyma go od podróży do Moskwy, dowodzi, że politycy francuscy nie dadzą się wprowadzić w błąd. Francuzi i Rosjanie nadal będą organizowali pokój europejski na zasadzie wzajemnej pomocy, gdyż, ich zdaniem, jest to jedyny sposób uchronienia się przed niemiecką agresją. Należy też wątpić, czy manewr berliński przyniesie takie wyniki, jakich oczekiwali politycy niemieccy. Bez względu na to, jakie wyniki da posunięcie Berlina, jasnym jest, iż sytuacja na Bliskim Wschodzie ulega zmianie i że w związku z tem musiałaby się zmieniać taktyka, zwłaszcza w zakresie polityki litewskiej.

Według informacji prasowych, Polska ma pójść śladami Niemiec. Zrozumiałe jest, iż wobec zmiany taktyki niemieckiej Polska również zmuszona będzie ją zmienić, gdyż wątpliwe, czy zechce ona okazać się bardziej zawzięta, niż Niemcy. To też wiadomość o przyłączeniu się Polski do pozycji zajętej przez Niemcy jest bardzo prawdopodobna.

Z chwilą zgody Polski na przyłączenie się do kolektywnego paktu wschodniego o takiej czy innej treści, będą musiały ulec zmianie stosunki pomiędzy Polską a Litwą. Ważne jest przeto, by dla takiej nieuniknionej zmiany stosunków pomiędzy Polską a Litwą wcześniej został przygotowany odpowiedni grunt, aby po dokonaniu się tej zmiany litewska sytuacja międzynarodowa mogła odnieść zwycięstwo i by Litwa mogła uniknąć tej nieskuszonej i niesprawiedliwej presji, którą wywierają Niemcy, a która jest możliwa tylko dlatego, iż Litwa nie posiada stosunków z Polską.

K r o n i k a .

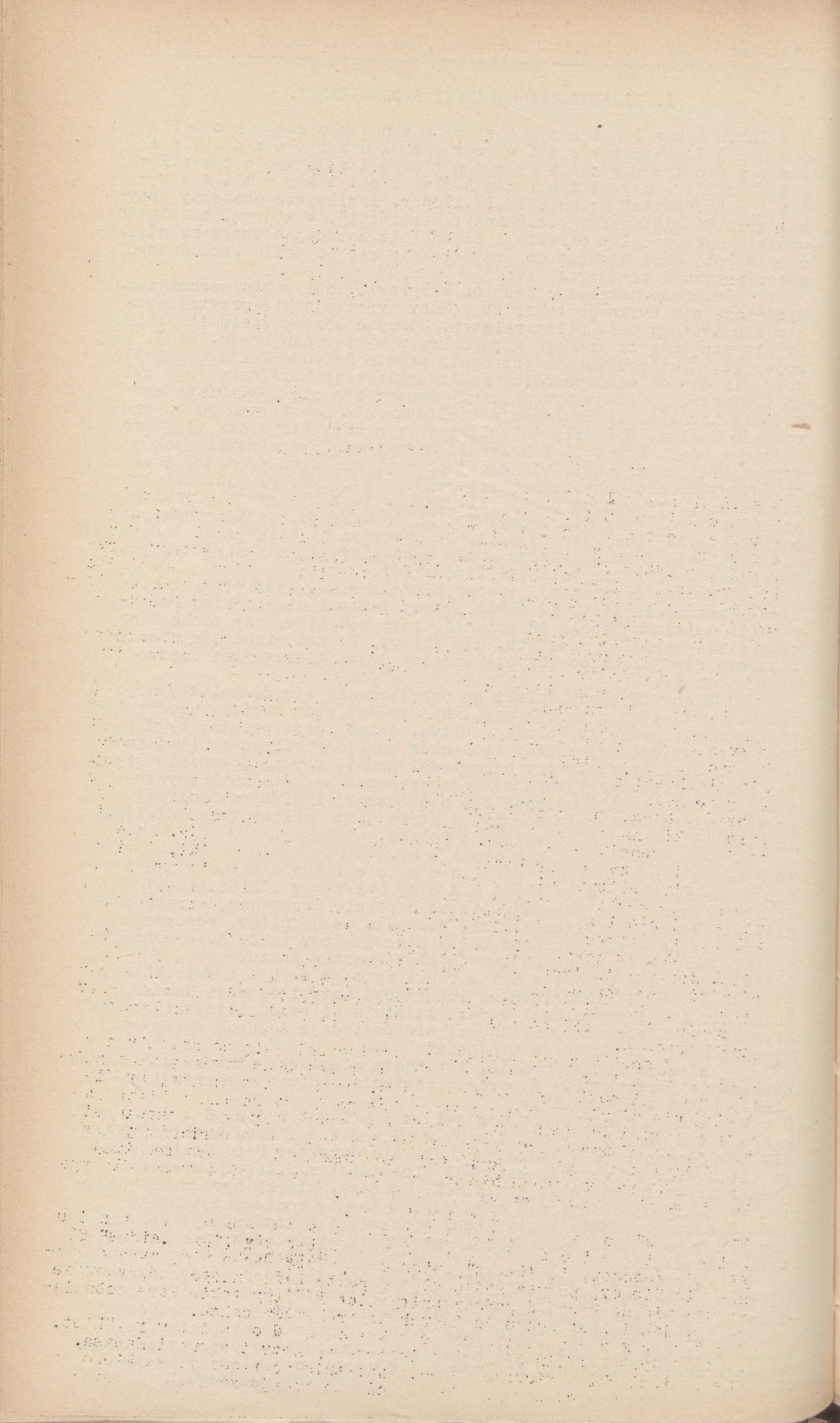
"Temps" o ewentualnym ustosunkowaniu się Niemiec względem Litwy. "Liet. Aidas" 88 /IV.1935/ donosi, iż "Temps", pisząc o pakcie wschodnim, wyraża zdanie, iż Niemcy, przyłączając się do paktu wschodniego, zdecydowane są uczynić na korzyść państw bałtyckich i Litwy takie same zobowiązanie, jak i w stosunku do innych kontrahentów paktu. -

Nota rządu niemieckiego do Litwy. "Liet. Žinios" Nr.88 /IV.1935/: Według informacji Lety i agencji Hawasa, "Rząd niemiecki wystosował w dn. 5 kwietnia do rządu litewskiego notę, w której Niemcy zapewniają, iż nie posiadają żadnych agresywnych planów w stosunku do Kłajpedy".

Agencja Hawasa dodaje, iż: "nota niemiecka otwiera możliwość nawiązania pertraktacji w sprawie zawarcia paktu o nieagresji pomiędzy Litwą a Niemcami". -

Dokoła konferencji ministrów S. Zagr. państw bałtyckich w Rydze. "Musų Rytojūs" 30 /IV.1935/ donosi, iż w Rydze spotkali się dyrektor D-tu Politycznego lit. M.S.Z. J. Urbszys, estoński wiceminister S. Zagr. Laretei oraz sekretarz generalny lot. M.S.Z. Munters, którzy opracowali program wyznaczonej na dzień 6 maja r.b. w Kownie konferencji ministrów Spr. Zagr. państw bałtyckich. W czasie tej konferencji przygotowawczej nastąpiła wymiana zdań na tematy aktualne z zakresu polityki bałtyckiej.

W związku z tem "L. Aidas" Nr.88 podaje głosy prasy zagranicznej na temat wstępnej konferencji bałtyckiej w Rydze. "Times" donosi, iż w czasie tej konferencji omawiana była sprawa propozycji moskiewskiej w sprawie paktu wschodniego. Wobec negatywnego ustosunkowania się Niemiec i Polski do paktu wschodniego propozycja moskiewska idzie w kierunku zreformowania umowy o wzajemnej pomocy

w której wzięłyby udział Sowiety, Czechosłowacja i państwa bałtyckie. Państwa bałtyckie obecnie naradzają się nad tem, czy propozycję przyjąć, czy też odrzucić. Pismo wyraża zdanie, iż państwa bałtyckie na przyszłość będą uwzględniały w swych postanowieniach stanowisko Anglii.

"Voelkischer Beobachter" donosi, iż Moskwa z zainteresowaniem śledzi narady ryskie. Podobno Litwinow zaproponuje w Genewie min.Laval'owi wspólne opracowanie paktu gwarantującego niepodległość państw bałtyckich. Podobno w Genewie opracowane zostaną jedynie główne wytyczne paktu, szczegóły zaś będą ułożone w czasie wizyty min.Laval'a w Moskwie.-

Prasa angielska o zagadnieniu kłajpedzkim. "Liet.Aidas" Nr.88 /IV.1935/donosi, iż cała prasa angielska przychylnie ustosunkowuje się do Litwy w sprawie kłajpedzkiej. "Morning Post", zamieszczając sprawozdanie z procesu wyrotowców kłajpedzkich, wyraża zdanie, iż rząd litewski zmuszony był zastosować ostre środki przeciwko osobom, które zmierzały do przyłączenia Kraju Kłajpedzkiego do Niemiec. "Yorkshire Post" oświadcza, iż ci, którzy dążą do przyłączenia Kłajpedy do Niemiec w celu zaspokojenia apetytu niemieckiego musieliby pamiętać, iż doprowadziłoby to do upadku państwa o starej tradycji historycznej, którego wskrzeszeniem państwa sprzymierzone szczyciły się w 1919 r. Poza tem "L.Aidas" cytuje podobne głosy innych pism angielskich.-

Udział Litwy w wystawie budapesztańskiej. "L.Aidas" Nr.88 /IV.1935/donosi, iż Litwa wraz z dwoma pozostałymi państwami bałtyckimi weźmie udział w międzynarodowej wystawie w Budapeszcie.-

Udział Litwy w kongresie pedagogicznym w Szwecji. Prasa kowieńska /z 16.IV.1935/: Litwa zaproszona została na kongres pedagogiczny Europy Północnej, który w sierpniu r.b. odbędzie się w Szwecji.-

Wyjazd dyrektora Syndykatu Drzewnego do Leningradu. Prasa kowieńska /z 16.IV.1935/ komunikuje, iż dyrektor litewskiego Syndykatu Drzewnego w Kłajpedzie p.Gavelis udał się do Leningradu w sprawach tranzakcyj drzewnych.-

Komisja międzynarodowa do zbadania stanu faktycznego w Kraju Kłajpedzkim. "Dzień Polski" Nr.41 /IV.1935/: W czasie obrad konferencji w Stresie po omówieniu spraw, poruszonych w komunikacie londyńskim rozważano również szereg innych aktualnych kwestyj europejskich, a m.in. sprawę stosunków w Kłajpedzie. Berliński korespondent "Baseler Nachrichten", powołując się na źródła wiarygodne, utrzymuje, że sprawa Kłajpedy na konferencji miała być poruszana z inicjatywy angielskiej, przyczem zapaść miała uchwała natychmiastowego wysłania do Kłajpedy komisji międzynarodowej, która by zbadała na miejscu faktyczny stan rzeczy.-

Podjęcie narad handlowych z Belgją. "Rytas" Nr.88 /IV.1935/: Wobec upływu w kwietniu r.b. terminu litewsko-belgijskiej umowy handlowej konsul litewski w Belgji p. Gilis podjął z rządem belgijskim narady w sprawie zawarcia nowej umowy.-

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

Kronika.

Pogłoski o przeniesieniu się prof. Birżyszki na stałe do Wilna. "Musų Rytojus" Nr.30 /IV.1935/: Były prezes Zw.Wyzw.Wilna prof.M.Birżyszka usunął się ze wszystkich organizacyj i zamierza wkrótce udać się do Wilna i poświęcić się tam wyłącznie pracy naukowej. W Wilnie prof.Birżyszka ma powstrzymać się od wszelkiej pracy politycznej lub społecznej.-

Prasa litewska o wysiedleniu dwóch studentów Polaków. "L.Žinios" Nr.87 oraz "L.Aidas" Nr.88 /IV.1935/, podając wzmianki o wysiedleniu studentów Polaków A.Dowgirda i A.Paszkievicza za znieważenie redaktora "Kuntaplisa", zaopatrują je w tytuły: "Za chuligaństwo wysiedlono dwóch polskich studentów".-

Wyjazd nowego gubernatora kłajp. do Kłajpedy. Radjo Kowieńskie /z 18.IV.1935/: Dn.17 kwietnia nowy gubernator Kr.Kłajpedzkiego Wł.Kurkauskas udał się do Kłajpedy, gdzie w dn.18 kwietnia obejmie Gubernaturę.-

